

БАНДЛИК ВА МЕҲНАТ МУНОСАБАТЛАРИ ОРГАНЛАРНИНГ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИ СОҲАСИДАГИ ҲАОЛИЯТИНИНГ БУГУНГИ ҲОЛАТИ

Очилдиев Илѐс Музаффар ўгли

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси

3 ўқув курс курсанти

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақола орқали муаллиф бандлик ва меҳнат муносабатлари органларнинг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасидаги фаолиятининг амалиётдаги бугунги ҳолатини, унинг мазмун моҳиятини кўрсатиб ўтиб мавзунини таҳлил қилган.

Калит сўзлар: *демократлаштириш, кичик бизнес шохобчалари, илмий-амалий таклиф, ҳуқуқбузарлик, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье автор проанализировал современное состояние деятельности органов занятости и трудовых отношений в сфере профилактики правонарушений, показав ее сущность.

Ключевые слова: *демократизация, отрасли малого бизнеса, практическое предложение, преступность, предупреждение преступности.*

ANNOTATION

Through this article, the author analyzed the current state of activity of employment and labor relations bodies in the field of crime prevention, showing its essence.

Key words: *democratization, small business branches, practical offer, crime, crime prevention.*

Мамлакатимизда профилактика инспекторининг фаолияти йўлга қўйилган дастлабки даврларда унинг моҳиятини тушуниш, мақсади ва вазифаларини белгилаб олишда, табиийки, турли ёндашувлар ва ўзига хос қийинчиликлар кузатилди. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, олиб борилган илмий-тадқиқот ишларида “профилактика инспектори” тушунчаси ҳар хил таъриф бериш, уларнинг моҳиятини турлича талқин қилиш ҳоллари учради. Кейинчалик Ўзбекистон Республикаси “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги (16.09.2016 й.) қонунида ички ишлар органлари профилактика инспекторининг ҳуқуқий мақоми белгилаб берилди. Соҳага доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, уларни қўллаш амалиёти ва илмий-назарий манбааларни таҳлил қилган ҳолда “Профилактика инспекторининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан

хамкорлиги” тушунчасининг йўлга қўйилишига алоҳида эътибор қаратилган. Мамлакатни демократлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг бугунги шароити талабларидан келиб чиқиб, қонун ҳужжатларида профилактика инспекторининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органларига юклатилган вазифалар ва уларни амалга ошириш амалиётини ўрганиш, таҳлил қилиш асосида профилактика инспектори фаолиятининг асосий принциплари ва функциялари ишлаб чиқилган ҳамда уларни норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан аниқ белгилаб берилган. Профилактика инспекторининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан хамкорлиги ишини ташкил этишда иштирок этувчи ички ишлар органлари соҳавий хизматлари ходимлари ва жамоатчилик тузилмаларини ҳуқуқий мақоми, фаолиятининг хусусиятлари ва бугунги кун амалиёти таҳлилидан келиб чиққан ҳолда улар икки гуруҳга: а) профилактика инспекторининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан хамкорлиги негизида маъмурий ҳудуд бириктирилган ёки қарор асосида доимий хизматга жалб этилган ҳолда фаолият юритувчи; б) профилактика инспекторининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан хамкорлиги имкониятларидан фойдаланган ҳолда фаолият юритувчи кучларга ажратилган.

Профилактика катта инспектори, профилактика инспектори, унинг ёрдамчиси ҳамда профилактика инспекторининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан хамкорлиги негизида маъмурий ҳудуд бириктирилган ёки қарор асосида доимий хизматга жалб этилган ҳолда фаолият юритувчи ички ишлар органлари жиноят қидирув бўлими ҳудудий тезкор вакили, ёнғин хавфсизлиги хизматихудудий инспектори, шаҳарларда патрул-пост хизмати ва йўл-патруль нарядлари, вояга етмаганлар ўртасида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси инспектори (Тошкент шаҳрида) - профилактика инспекторининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан хамкорлиги субъектлари сифатида эътироф этилган. Профилактика инспекторининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан хамкорлиги субъектларининг ҳуқуқий мақоми ўрганилиб, фаолиятдаги муаммолар аниқланиб, таҳлил қилинган. Хусусан, профилактика инспекторларининг хизмат вазифалари ва ҳудуди билан боғлиқ бўлмаган ишларга ва вазифаларга жалб этиш қатъиян тақиқланган бўлишига қарамай, айрим туман, шаҳар ички ишлар органларида ушбу талаб ижроси етарли таъминланмаган. Бу эса профилактика инспекторларининг ўз зиммасидаги асосий вазифаларини самарали амалга оширишларига тўсқинлик қилмоқда. Профилактика инспекторларининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан хамкорлиги фаолиятига раҳбарлик қилувчи ички ишлар органларининг бошлиқлар таркиби билан ўтказилган анкета сўровида уларнинг 72,4 фоизи буни тасдиқлаган. Тадқиқот натижаларига

асосланган ҳолда бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан ҳамкорлиги органлари билан ҳамкорлигининг қуйидаги афзалликлари аниқланган: биринчидан, иски ишлар органларининг энг қуйи бўғини сифатида мавжд куч ва воситаларни бевосита маҳаллаларга йўналтириш, маъмурий ҳудудда ҳолини қийнаётган муаммоларни шу жойнинг ўзида ҳамкорликда ҳал этиш имконини беради; иккинчидан, жамоатчилик билан узлуксиз ҳамкорликни йўлга қўйиш орқали ички ишлар органларини аҳолига янада яқинлаштиришга замин яратади, қолаверса, ҳудудда ички ишлар органларининг кенг қўламли фаолияти устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириш имконини кенгайтиради; учинчидан, ички ишлар органларининг битта ҳудудга хизмат кўрсатувчи соҳавий хизматлари ходимларининг ўз ишини маҳаллада, бевосита профилактика инспекторлари билан ҳамкорликда бошлашига эришилади; тўртинчидан, профилактика инспекторларининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан ҳамкорлиги субъектлари ўз фаолигида аҳолига ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш орқали ички ишлар органларига бўлган ишонч ва ҳурматни оширишга хизмат қилади; бешинчидан, инфратузилмасида спорт майдончалари, факултатив тўғараклар ва кичик бизнес шохобчалари фаолиятининг йўлга қўйилганлиги маъмурий ҳудудларда вояга етмаганлар ва ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш, уларни тадбиркорликка жалб этиш орқали улар ўртасида ҳуқуқбузарликлар профилактикасини самарали ташкил этишга хизмат қилади. Профилактика инспекторларининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан ҳамкорлиги моҳияти ва асосий жиҳалари, ва кадрлар билан таъминлаш масалалари тадқиқ этилган. Тадқиқот жараёнида К.Киллен, А.Фаёл, Г.А.Тумнов, С.И.Съедин, В.Н.Воробьёв, М.И.Еропкин, У.Т.Таджиханов, И.Исмаилов, С.Т.Ахмедова ва бошқа олимларнинг асарларини ўрганиш асосида профилактика инспекторларининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан ҳамкорлиги бошқариш функцияси, шакл ва усулларининг мазмун-моҳияти илмий таҳлил қилинган ҳамда тизимга солинган.

Туман, шаҳар ички ишлар органлари даражасида профилактика инспекторларининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан ҳамкорлиги фаолияти ва улар негизида ҳамкорликни бошқариш – ички ишлар органлари фаолиятини мувофиқлаштириш – ички ишлар органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бошқармаси ёки ички ишлар бошқармаси (бўлими), уларнинг таркибидаги ички ишлар бўлими бошлиғининг ўринбосарлари; ташкил этиш эса туман, шаҳар ички ишлар органлари соҳавий хизматлари бошлиқлари, шаҳар ва туман ички ишлар бўлим (бўлинма)лари томонидан амалга оширилишини таъминлаш бўйича ягона тизимни шакллантириш юзасидан

имий-амалий таклифлар ишлаб чиқилган. Профилактика инспекторларининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан ҳамкорлиги фаолиятининг асосий йўналишларидан келиб чиқиб, туман, шаҳар ИИБ бошлиғи ўринбосарларининг профилактика инспекторларининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан ҳамкорлиги фаолиятининг йўналишлари ҳамда унинг негизидаги ҳамкорликни мувофиқлаштириш учун масъуллиги аниқ кўрсатилиб, асослантирилган. Шунингдек, профилактика инспекторларининг бандлик ва меҳнат муносабатлари органлари билан ҳамкорлиги фаолиятини самарали ташкил этишда шаҳар, туман ички ишлар бўлимлари (бўлиплари)нинг роли ва афзалликлари очиқ берилган.

Фойдаланилган адабиётлар

1. 2014 йил 14-майдаги “Хуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида” ги қонун. Манбаа: Lex.uz.сайти
2. Ички ишлар органларининг хуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти ўқув қўлланма С.Б Хўжакулов Тошкент
3. Шавкат Мирзиёев. «Қонун устиворлиги ва инсон манфаатларини тامينлаш — юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови”. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги марузаси/ Халқ сўзи